

تجدد، علوم انسانی و توسعه

جدیدترین شماره مجله علمی تخصصی نامه فرهنگستان علوم منتشر شد. فصل نخست مجله با عنوان «تاملات علوم انسانی» مهمترین بخش مجله است. در این بخش ابتدا مقاله‌ای از رضا داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم و مدیرمسئول نامه فرهنگستان علوم با عنوان «مدعیان و منتقدان علم دینی با هم قرابت دارند» آورده شده است. در این مقاله داوری اردکانی با اشاره به واکنش‌هایی که پس از نامه کوتاهش درباره امتناع علم دینی برانگیخته شده می‌نویسد: «ملاطمت‌گران مرا ملاطمت می‌کنند که چرا به جای ناسزاگویی به مدعیان علم دینی کوشیده‌ام که بینم معنی حرف‌هایی که می‌زنند چیست. از عجایب اینکه آنها با هر کس بحث می‌کنند می‌گویند چرا دریافت و تلقی خود را از علوم انسانی اسلامی نمی‌گویی و زبان تحقیر و توهین می‌گشایی. من توهین و تحقیر نکرده‌ام و وقتی می‌پرسند از علوم انسانی اسلامی چه درمی‌یابی عرض می‌کنم هیچ و وقتی معنایی در نمی‌یابم چه حکمی می‌توانم بکنم و چه حقی دارم ناسزا بگویم. مگر اینکه همین انکار ناسزاگویی تلقی شود. مدعیان دینی کردن علوم اجتماعی و کسانی که اخیراً مرا ملاطمت کرده‌اند با هم قرابت‌ها دارند و شاید همین نزدیکی آنها را بر ضد من برانگیخته باشد.» اشاره داوری اردکانی به ملاطمت‌گران، احتمالاً به روشنفکران دینی بازمی‌گردد. او درباره این دسته از افراد معتقد است: «آنها به وجه نظری و عملی قضیه کاری ندارند و به معنی اسلامی کردن دین فکر نمی‌کنند بلکه صرفاً از موضع سیاسی با طرح علوم انسانی دینی مخالفند یعنی مخالفتشان عملی است و بیش از این مخالفت سیاسی و عملی حرفی ندارند که بزنند و با اینکه مدعیند که با تدریس فصلی از فلسفه علم غلغله در «هفت گنبد دانشگاه» افکنده‌اند (چه نارسایی‌ساز زشت و آمیخته به حقارتی) از شرایط پیدایش علم و شأن تاریخی و کارکرد آن بی‌خبرند و از علوم اجتماعی نیز بهره‌ای ندارند. کسانی که شأن و مقام تاریخی علم را نمی‌شناسند در باب علم دینی جز حرف‌های مشهور چه حرفی دارند که بزنند.» اما این مقاله با همه حرف‌های جدیدی که دارد خود در حکم یک مقدمه برای مطلب بسیار پراهمیت‌تری است. مطلب بعدی با عنوان «علوم انسانی راهنما و راهگشای توسعه است» که در قالب میزگردی با حضور رضا داوری اردکانی، سید محمد قاری سیدفاطمی محقق داماد، غلامحسین ابراهیمی دینانی، احمد احمدی، رسول جعفریان، سید محمد قاری سیدفاطمی منتشر شده است، مهم‌ترین مطلب شماره چهارم مجله نیز به شمار می‌رود. ناگفته گذاشته نشود که بخش قابل توجهی از این میزگرد به سخنان رضا داوری اردکانی اختصاص داده شده است. این کار دو دلیل عمده داشته است: یکی اینکه داوری اردکانی بیشترین تاملات را در زمینه تولید علم و علم دینی داشته و دیگر اینکه در زمان برگزاری میزگرد، نامه‌ای از او منتشر شده که در آن بحث در باب اسلامی‌سازی علوم انسانی را بحثی بی‌نتیجه ارزیابی کرده است. ظاهراً این نامه که بازتاب‌های زیادی با خود داشته، اشتیاق

بحث در این مورد را به میان اعضای گروه مطالعات اسلامی فرهنگستان علوم نیز کشانده است و به درخواست این گروه، داوری اردکانی پاسخگوی سؤا‌له‌ها و مسئله‌های مطروحه توسط اعضا شده و به دلیل حساسیت موضوع بخش زیادی از میزگرد را دربرگرفته است. میزگرد با چند سوال و جواب کوتاه با مرحوم احمدی آغاز می‌شود و سپس تجربه تحقیق رسول جعفریان درباره تصور تاریخی که از علم وجود داشته به بحث گذاشته می‌شود. سپس سوالات متوجه رضا داوری اردکانی می‌شود و او به عنوان مقدمه اشاراتی به دیدگاه‌های خود می‌کند. بعد از آن دوباره نوبت به رسول جعفریان می‌رسد که درباره علم و دین اظهارنظر کند و در گام بعدی محقق داماد و سیدفاطمی پاسخگوی چند سوال از منظر فقهی و حقوقی می‌شوند. این روند تا انتها ادامه پیدا می‌کند و مباحث خوبی بین جعفریان و داوری اردکانی درمی‌گیرد. متن کامل یادداشت و میزگرد را می‌توانید از لینک‌های زیر دریافت و مطالعه کنید

[مقاله «مدعیان و منتقدان علم دینی با هم قرابت دارند»](#)

[میزگرد «علوم انسانی راهگشای توسعه است»](#)